

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

בבא קמא נה ענייני דג

Dec 26

שלום שלום (גיטין סב.)

שלום שלום לרחוק ולקרוב (סנהדרין צט.)

ופליגא דר' אבהו וכו. ברישא רחוק (שם)

Hello to you even if you are far away.

Even if you are as far away as Spain.

Un Chiste, una broma para ti.

Un marinero le preguntó a una orca por qué no tiene miedo del aumento de los precios de la gasolina cuando los precios subían muy altos. La orca respondió con la frase famosa "Dios aprieta, pero no ahorca."

El Chiste Segundo: ¿Por qué los peces no usan Facebook?

Porque tienen miedo de las redes

El Chiste Tersero: ¿Qué trajo el fotógrafo Orca a la fiesta?

Un camarón.

Kosher Fish

The two signs of a kosher fish are that it has fins and scales.

Here is a list of common **kosher** fish: Salmon, Tilapia, Pollack, Sea Bass, Cod, Flounder, Haddock, Halibut, Herring, Mackerel, Pickerel, Pike, Trout, Whitefish, and Tuna.

Here is a list of **non-kosher** fish that are lacking of scales: Catfish, Swordfish, Shark, Eel, Octopus, Skate, Shellfish, Clams, Crabs, Lobster, Oyster, Shrimp, Marine Mammals, Dogfish.

The Final Product: The Fish Dish

Just because a fish dish is a kosher species, does not mean that the dish is kosher. In order for the fish dish to be kosher, the dish must be prepared using only kosher cooking utensils in accordance with kosher cooking guidelines.

Two Leniencies And Two Stringencies

When compared with other kosher animal product guidelines, kosher fish standard laws and guidelines mandate at least two added stringencies, and allow for at least two leniencies. Let me first present to you the stringencies.

An additional restriction unique to kosher fish is that kosher fish cannot be prepared or ingested with meat, and a kosher fish dish may not contain any meat exudes. The second stringency is in regards to the laws of Muktzeh, forbidden movement of objects on the Sabbath. It is forbidden to move a string of fish (like a line with multiple fish hanging on it) on the Sabbath, whereas it is permitted to move a string of cuts of meat on the Sabbath. The leniencies are the following; there is no ritual slaughtering required for fish, and worms found in the fish are permitted in certain scenarios where they would be prohibited if found in other kosher animals.

דף יומי

DAF YOMI INSIGHTS

Talmudic Sources

Moving the String on the Sabbath

אמר ר' חייא בר אשי אמר רב האי תליא דבשרא שרי לטלטולי דכוורי אסיר (שבת קמ:)

The First Leniency : The Fish Worm

דרני דבשרא אסירי דכוורי שריין אמר לה רבינא לאימיה אבלע לי ואנא איכול א"ל רב משרשיא בריה דרב אחא לרבינא מאי שנא מהא דתניא ואת נבלתם תשקצו לרבות את הדרנים שבבהמה א"ל הכי השתא בהמה בשחיטה הוא דמשתריא והני מדלא קא מהניא להו שחיטה באיסורייהו קיימן אבל דגים באסיפה בעלמא מישתרי והני כי קא גבלן בהיתרא קא גבלן (חולין סז:)

Fish and Meat

Kosher fish cannot be prepared with utensils that have meat residues. If a utensil was used for meat it can be washed off, and then used for fish. Kosher fish may not be cooked in the same oven as meat, unless the fish is double sealed in a way that leaves no possibility of meat exudes contaminating the kosher fish through breaking through the seal.

The Sabbath

Fish can be a perfect form for a Jew to fulfill the commandment to enjoy oneself on the Sabbath (“Oneg Shabos”). The Talmud tells of one pious Jew known as Yosef Mokir Shabos, (Joseph the endearing of the Sabbath) who was greatly rewarded for honoring the Sabbath with a Fresh Cooked Fish every week. It was late in the afternoon on Friday when the fish sellers found this big Kavra fish and they didn’t know who to sell it to. They went to Yosef Mokir Shabos and sure enough he bought it right away and he was grateful to have been given this opportunity of honoring the Sabbath. He cut it open and found a big jewel in it. He sold the jewel after the Sabbath, and was greatly rewarded for his having honored the Sabbath. Although the preparation of fish for the Sabbath can be a great way of fulfilling the commandment of enjoying the Sabbath, nevertheless great care must be taken to assure the fish is prepared in accordance

דף יומי DAF YOMTIV INSIGHTS

with Jewish law. There are certain restrictions in the preparation of fish that are uniquely related to the Sabbath.

Fish caught on the Sabbath or Jewish Yomtov holiday, are not permitted to be eaten on that Sabbath or Yomtov. If there is a doubt when the fish was caught it is treated as if it were caught on the Sabbath or Yomtov and is forbidden for consumption until after that Sabbath or Yomtov. Fish cooked on the Sabbath with intentional violation of the Sabbath, are forbidden to be eaten on the Sabbath. Certain fish that are prepared with minimal cooking, will even be rendered forbidden for Sabbath consumption with this minimal cooking such as a pouring of hot water on the fish to perform this minimal cooking.

Sabbath : The Lashes Obligation

אמר שמואל השולח דג מן הים כיון שיבש בו כסלע חייב א"ר יוסי בר אבין ובין סנפיריו אמר רב אשי לא תימא יבש
ממש אלא אפילו דעבד רירי (שבת קז:)
רש"י ד"ה חייב . משום נטילת נשמה דתו לא חיי
תוס' ד"ה כיון שיבש בו כסלע . בניצוד ועומד במים מיירי מדלא מחייב ליה עד שיבש כסלע

The Gemara discusses the killing of a fish on the Sabbath:

Shmuel said: If one takes a fish from the sea*, as soon as there is a dry spot on it as wide as a *Sela* he is liable for taking its life. R' Yose Bar Avin said: And this ruling applies where the dried spot is between its fins. Rav Ashi said: Do not say that the spot must be actually dry. Rather, even where it forms drops of slime when one touches it, the fish is already considered dead.

* By stating that the fisherman is liable only when the fish is dry and not as soon as it is trapped, Shmuel implies that the מלאכה of trapping is not an issue here. Shmuel evidently speaks of a fish that was caught before the Sabbath (Rashi; Tosafos). It was then left in a basket submerged in the sea (Rashi taanis 24a) (Artscroll Note 46)

Chol Hamo'ed : The Intermittent days of the Jewish Holidays

On the intermittent days of the Jewish holidays, which is called the days of Chol Hamoe'ed, it is permitted to trap and excessively salt more fish than are necessary for the rest of the holiday, under certain circumstances.

This concludes this section regarding the laws of Kosher Fish preparation. I hope that this guide proves to be helpful to users in explaining the laws of kosher fish preparation. I hope that together with this guide and some culinary experience, a professional chef can prepare some mouthwatering record breaking kosher fish dishes that make it forbidden to pray in the vicinity of the fish dish.

דף יומי DAF INSIGHTS

Prayer In The Vicinity Of A Delicious And Aromatic Fish Dish

It is forbidden to pray in the vicinity of a delicious and aromatic fish dish. The reason is because prayer requires concentration, and the wonderful smell of a perfectly prepared kosher fish dish will distract ones attention from his concentrating on his prayers.

ר' פפא לא מצלי בביתא דאית ביה הרסנא (עירובין סה).

פרש"י משום ריחא (עירובין סה).

איסור מראית עין : Scales In Fish Blood

This is what the יו"ד סימן ס"ו סעיף ט writes in שולחן ערוך:

דם דגים אף על פי שהוא מותר אם קבצו בכלי אסור משום מראית עין לפיכך אם ניכר שהוא מדגים כגון שיש בו קשקשים מותר:

אמר רב דם דגים שכינסו אסור מיתבי דם גדים דם חגבים מותר ואפילו לכתחילה וכו'. וכו'. אלא כי תניא ההיא מתניתא דאית ביה קשקשים כי קאמר רב אסור דלית ביה קשקשים (כריתות כא:)

Rav said: Fish blood that one collected in a utensil is forbidden. They retorted from the evidence of a Braisa: Blood of fish and blood of certain species of grasshoppers are permitted, and even in the first instance. etc. etc. Rather when that Braisa taught that fish blood is permitted, it speaks of where there are scales in the blood, and when Rav stated that fish blood is forbidden, he spoke of where there are no scales in the blood.

Concerning the איסור of מראית עין in general there might be a מחלוקת אמוראים if it is also אסור in a case of בחדרי חדרים where noone is watching. This comes up in מסכת שבת דף סד עמוד ב. There we see that רב says that it is אסור אפילו בחדרי חדרים. Although the simple understanding might lead one to conclude that this מחלוקת applies wherever there is an איסור of מראית עין, it was heard that actually this מחלוקת is only limited to the סוגיא of מסכת שבת there in פרק במה אשה, and that everywhere else all agree that it is אסור אפילו בחדרי חדרים.

Talmudic Source : Kosher Fish Signs

וכו ובדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת ר' יהודה אומר שני קשקשין וסנפיר אחד ואלו הן קשקשין הקבועין בו וסנפירים הפורח בהן (משנה חולין נט.)

And among fish, any type that has a *senapir* and a *kaskeses* is kosher. R' Yehudah says: It must have two *kaskasin* and one *senapir*. Which are the *kaskasin*? Those that are affixed to [the fish], i.e. the scales; And which are the *senapirin*? Those with which it glides through the water, i.e. the fins. (Artscroll)

As the Mishnah goes on to explain, a *senapir* is a fin and a *kaskeses* is a scale. The fish need not have two fins, nor must it have numerous scales spread over its body. Even if it has only one fin and one scale, it is adjudged as a kosher fish (Rambam, Maachalos Asuros 1:24; Yoreh Deah 83:1). [Numerous kinds of fish (such as certain tuna species) have scales covering only minor portions of their bodies. Ramban (66a) states that he recieved a report about a type of fish that actually has but a single scale on its tail.]

The Torah (Leviticus 11:9, Deuteronomy 14:9) states that any fish that possesses a *senapir* and a *kaskeses*, may be eaten. The Tanna understands the singular form to mean that a fish is permissible even on the basis of one fin and one scale (Ran, fol. 23a).

[The Rishonim raise the concern that when a fish has but one scale perhaps this scale became detached from a different fish and adhered to this one, which is actually nonkosher. Therefore, some state that the single scale must be located under the jaw, tail or fin, where it would not have adhered accidentally (Ramban *ibid.*, based on *Tosefta*; see also *rama* 83:1). Others, however, maintain that as long as the scale seems firmly attached to the fish's body, we can assume that it belongs to this fish, regardless of its location on the fish (Ran; see *Shach* 83:1)] (Artscroll Note 22)

וטריט טרופה וציר שאין בה דגה וכו" מאי חילק אמר רב נחמן בר אבא אמר רב זו סולתנית ומפני מה אסורה מפני שעברונה עולה עמה : תנו רבנן אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן כגון הסולתנית והעפין הרי זה מותר יש לו עכשיו ועתיד להשיר בשעה שעולה מן הים כגון אקונס ואפונס כטספטיס ואכספטיס ואוטנס מותר אכריו רבי אבהו בקיסרי קירבי גדים ועוברן ניקחין מכל אדם חזקתן אינן באים אלא מפלוסא ואספמיא כי הא דאמר אביי האי צחנתא דבב נהרא שריא מאי טעמא אילימא משום דרדיפי מיא והאי דג נמא כיון דלית ליה חוט השדרה בדוכתא דרדיפי מיא לא מצי קאי והא קא חזינן דקאי אלא משום דמליחי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה קלפי בדוכתא דמליחי מיא לא מצי קאי והא קחזינן דקאי אלא משום דלא מרבה טינא דג טמא אמר רבינא האידנא דקא שפכי ביה נהר גזוז ונהר גמדא אסירי אמר אביי האי חמרא דמיא שרי תורא דימא אסיר וסימניך טמא טהור טמא אמר רב אשי שפר נונא שרי קדש נונא אסיר וסימניך קדש לד' איכא דאמרי קבר נונא אסור וסימניך קברי עובדי כוכבים רבי עקיבא איקלע לגינוק אייתו לקמיה ההוא נונא דהוה דמי לחיפושא חפייה בדיקולא חזא ביה קלפי ושרייה רב אשי איקלע לטמדוריא אייתו לקמיה ההוא נונא דהוה דמי לצלופחא נקטיה להדי יומא חזא דהוה ביה צימחי ושרייה רב אשי איקלע לההוא אתרא אייתו לקמיה נונא דהוה דמי לשפרנונא חפייה במשיכלי חיורי חזא ביה קלפי ושרייה רבה בר בר חנה איקלע לאקרא דאגמא קריבו ליה צחנתא שמעיה לההוא גברא דהוה קרי ליה באטי אמר מדקא קרי ליה באטי שמע מינה דבר טמא אית ביה לא אכל מיניה לצפרא עיין בה אשכי ביה דבר טמא קרי אנפשיה לא יאנה לצדיק כל און (עבודה זרה לט.)

The Mishnah lists other items of an idolater that are forbidden for consumption:

And Minced Taris, and brine that does not have a Kilbis fish etc. [swimming in it, and the Chilak]

The Gemara inquires:

What is a Chilak?

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

The Gemara explains: Rav Nachman Bar Abba said in the name of Rav, "This is the Sultanis, a fish that develops fins and scales only when it matures, And why is it forbidden? Because its mixture - i.e. non-kosher fish of similar appearance - goes up with it from the water.

The Gemara cites a relevant Braisah: The Rabbis taught in a Braisah, A fish that does not have fins and scales now, but is destined to grow them later - such as the Sultanis or the Afitz - is permitted for consumption. Similarly, A fish that has fins and scales now and is destined to shed them at the time it goes up from the sea such as the Akunus, Afunas, Katsiftiyas, Achsiftiyas, or Utnas is also permitted for consumption.

The Gemara presents a ruling that will involve the Chilak fish:

R' Avahu announced in Caesarea: The fatty innards of fish and their eggs may be bought from any person. This is so because in Caesarea they are assumed to come only from Pilusa and Aspamya, where non-kosher fish are not commonly found.

The Gemara supports this ruling: It is like that which Abaye once said: This tzachanta - i.e. Chilak - from the Bav River is permitted, because that river does not contain similar non-kosher fish.

The Gemara seeks the reason for this last ruling, which it will then apply to the ruling of R' Avahu: What is the reason that non-kosher fish are not found in the Bav River? Perhaps you will say it is because waters in the Bav River flow forcefully, and this non-kosher fish, since it does not have aspines, it cannot survive in a place where the waters flow forcefully. But that cannot be the reason, for we see that it does survive in strong currents!

The Gemara proposes - and rejects - a different possibility: Rather, perhaps you will say it is because the waters of this river are salty. But that cannot be the reason either, for we see that it does survive in salty water!

The Gemara therefore explains:

Rather, the Bav River is different because the silt of its bed does not promote the development of these non-kosher fish. Similarly, the silt in the waters of Pilusa and Aspamya does not promote the growth of the non-kosher fish. R' Avahu therefore ruled that the fish coming from those areas may be purchased from any person, because there is no concern that the fish are not kosher.

The Gemara notes, however, that Abaye's ruling about the Bav River no longer applies:

Ravina said: But nowadays that the rivers Goza and Gamda flow into the Bav River, the Chilak fish from the Bav River are forbidden, i.e. they may not be bought from idolaters.

The Gemara discusses other fish:

Abaye said: This sea donkey is permitted, while a sea ox is forbidden. And your mnemonic is:

Non-kosher, kosher; kosher, non-kosher. Rav Ashi said: Shefar Nuna is permitted; Kedash Nuna is forbidden. And your mnemonic is the verse's expression "Holy (Kodesh) to Hashem."

The Gemara presents another version of the second part of the last statement: There are those who say it as: The Kvar Nuna fish is forbidden, and your mnemonic is: "graves [Keverim] of idol worshipers."

The Gemara presents a series of incidents about ascertaining whether a particular fish is kosher: R' Akiva visited a place called Ginzak. They brought before him a certain fish that was similar to the non-kosher Chipusha fish. He covered the fish with a basket and it thrashed about, causing its skin to rub against the sides of the basket. He saw thin scales on the walls of the basket and he permitted the fish.

A second incident:

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

Rav Ashi visited a place called Tamdurya. They brought him a fish that was similar to an eel (which is not kosher). He held it against the sun, saw that it had thin sprouts, i.e. scales, and he permitted it.

Another incident:

Rav Ashi visited a certain place. They brought him a fish that was similar to a Shefar Nuna, which is permitted. To ensure that it was truly from this kosher species, he covered it with a white bowl. He saw that it had scales and he permitted it.

A final incident:

Rabbah Bar Bar Chanah visited a place called Akra D'Agma. They brought him a Tzachanta fish, which is the kosher Chilak fish. However, he heard a certain person who called it Bataei, which is a non-kosher fish. Rabbah Bar Bar Chanah said: Since he called it Batei, learn from this that there is something non-kosher in it. Rabbah Bar Bar Chanah therefore did not eat from it. In the morning he examined it, and indeed found something non-kosher mixed in it. He applied to himself the verse: No evil shall befall the righteous.

אין בעלמא רבי כללי ופרטי דריש והכא כדתנא דבי ר' ישמעאל דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים שתי פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט ורבנן אמרי כדאמרינן במערבא כל מקום שאתה מוצא שתי כללות הסמוכים זה לזה הטל פרט ביניהם ודינם בכלל ופרט (בכורות נא).

Indeed, Rabbi generally expounds the Torah with the *כלל ופרט* method of exegesis, And here in the firstborn- redemption case the reason he employs the *ריבה ומיעט* method of exegesis is as the *תנא דבי ר'* taught: The Torah states "In the water" "In the water" two times. This is not a *כלל ופרט* rather it is a *ריבוי מיעוט*.

The verse teaches that water creatures must have fins and scales in order to be permitted for consumption. The verse further states that this law applies to creatures that live *in the water ... in the water* (two generalizations that suggest any collection of water), and then it specifies that the law applies to creatures that live *in the seas and in the streams* (which are bodies of flowing water). Although *ר' ישמעאל* generally subscribes to the *כלל ופרט* method of exegesis he nonetheless maintains that the irregular placement of a *פרט* after two *כללים* indicates that the sequence is not to be expounded with the *כלל ופרט* method, which would have taught us to apply our verses "*fins and scales*" requirement only to creatures found in flowing water, similar to the seas and streams specified in the verse. Rather in such a case we employ the *ריבוי מיעוט* method, which teaches us to apply the verse's law to creatures found in all bodies of water, with the subsequent limitation serving to exclude only one type of water body [see Chulin 67a in detail] (see Rashi). (Artscroll Note 45)

Talmudic Source : The Sabbath

גמ' : מעשה לסתור חסורי מחסרה והכי קתני ספק מוכן אסור ורבן גמליאל מתיר ומעשה נמי בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו אמר ר' יהודה אמר שמואל אין הלכה כרבן גמליאל וכו'. וכו'. (ביצה כד.)

וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן (שבת לט.)

במה מענגו רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אמר בתבשיל של תרדין ודגים גדולים וראשי שומין רב חייא בר אשי אמר רב אפילו דבר מועט ולכבוד שבת עשאו הרי זה עונג מאי היא א"ר פפא כסא דהרסנא (שבת קיח:)

דף יומי INSIGHTS AND DAF

יוסף מוקיר שבי הוה ההוא נכרי בשבבותיה דהוה נפיש נכסיה טובא אמרי ליה כלדאי כולהו נכסי יוסף מוקיר שבי אכיל להו אזל זבנינהו לכולהו נכסי זבן בהו מרגניתא אותבה בסייניה בהדי דקא עבר מברא אפחריה זיקא שדייה במיא בלעיה כוורא אסקוה אייתוה אפניא דמעלי שבתא אמרי מאן זבין כי השתא אמרי להו זילו אמטיוהולגבי יוסף מוקיר שבי דרגיל דזבין אמטיוה ניהליה זבניה קרעיה אשכח ביה מרגניתא זבניה בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא פגע ביה ההוא סבא אמר מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא (שבת קיט).

Talmudic Source: Chol Hamo'ed

בדיתא לבאי כוורי אזיל כולי עלמא צוד אייתו כוורא שרא להו רבא למימלח מינייהו אמר ליה אביי והא תנן כבשין שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשן אמר ליה כיון דמעיקרא אדעתא דאכילה אייתניהו ואי שביק להו פסדי כפרקמטיא האבד דמי ושרי ואיכא דאמרי שרי להו רבא מיצד מיזל אייתויי ומימלח אמר ליה אביי והא אנן כבשין שהוא יכול לאכול מהן כובשן תנן אמר ליה הני נמי מיתאכלי אגב איצצא כי הא דשמואל עבדו ליה שיתין איצצי ואכל רבא איקלע לבי ריש גלותא עבדי ליה שיתין איצצי ואכל (מועד קטן יא).

Talmudic Source: Prayer

רב פפא לא מצלי בביתא דאית ביה הרסנא (עירובין סה).

Practical Fish Cooking Advice From The Talmud

אמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא סמוך למיסרחיה מעלי ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא טווייא באחיה אסקיה באבוה מיכלי בבריה אשתי עליה אבוה ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא תחלי וחלבא ליטעון גופא ולא ליטעון פוריא ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא תחלי וחלבא מיא ולא שיכרא שיכרא ולא חמרא (מועד קטן יא).

Rav said: Adda the fisherman told me that fish is best when it is about to putrefy.

A second remark: And Rav also said: Adda the fisherman told me that the healthful way to eat fish is to first broil it with its "brother", i.e. in salt, then place it in its "father", i.e. in water, eat it with its "son", i.e. dip it in fish broth, which oozes from the fish while broiling, and drink afterwards its "father", i.e. water.

A third remark: And Rav also said: Adda the fisherman told me that after eating fish, cress and milk, one should burden his body with activity and not burden his bed.

The fourth remark: And Rav also said: Adda the fisherman told me that after fish, cress and milk, it is better to drink water rather than beer. And beer rather than wine, i.e. if he has no water beer is preferable to wine.

טב גילדנא סריא למיכל מכותחא דרמי כיפי (כריתות ו).

It is better to eat a Gildena fish that is about to putrefy than Kutach, even if it is so superbly strong that it is hard enough to throw on rocks and break them.

Tosfos in *qualifies* these Gemaras application to modern times.

תוס' ד"ה כוורא סמוך למסרחיה מעלי. ובזמן הזה תופסים סכנה למיכל סמוך לסירחון וגם משתי עלה אבוה דאמר בסמוך דמעלי ושמא נשתנו כמו הרפואות שבש"ס שאינן טובות בזמן הזה או שמא נהרות דבבל מעלו לו טפי ויש מפרשים דכוורא לאו בכלל דגים מיידי ושם דג ששמו כוורא ומשונה בדברים האלו משאר דגים כדאמרין פרק כל הבשר (חולין דף קט:): אסר לן גירותא שרא לן לישנא דכוורא ואין נראה שיהא בכל הלשונות של דגים טעם אחד

Tosfos says that either the nature of people has changed or the Kavra fish the Gemara refers to is a specific species, and the directive of Adda the fisherman to eat it when it is about to putrefy does not

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

apply to other species of fish. Tosfos doesn't address the Gemara in Kerisos to explain how it would fit with this second explanation since the species mentioned there is Gildena and not Kavra, but perhaps you can say that Rav Mesharshiya wasn't necessarily saying it was a good way to eat the Gildena fish, he was just presenting it as the lesser of two evils.

I want to add a note here about the גמרא in מועד קטן. You might say that רב learned alot about how to cook delicious fish recipes from ציידא. אדא ציידא. Perhaps רב really enjoyed eating fish. Perhaps he enjoyed it so much that he decided to make it his signature symbol.

דהא רב צייד כוורא (גיטין פז:)

Talmudic Fishial Expression

1. ר' אסי לא על לבי מדרשא וכו'. וכו'. ר' אבין הוא דעייל ואמר חברותא כולא ר' יוחנן וצווה ריש לקיש כי כרוכיא

but R' Avin did go to the מדרש בית, and he said the entire assemblage concurred with R' Yochanan [only the father can accept a *naara's kidushin* even according to the sages] and Raish Lakish shouted like a crane

ויצאה והיתה וליכא דאשגח ביה אמר ליה רבי אבין בר סמכא הוא אמר ליה אין כמין ימא לטיגני הוא
(קידושין מד.)

He said to him "are you certain that ר' אבין is reliable?" He said **"yes, like straight from the sea to the frying pan."**

Fish Analogies

רב כהנא משמיה דרבא אמר מתכוון אמר ליה ברישא משל לצייד ששולה דגים מן הים משכח רברבי שקיל זוטרי שקיל רב טביומי משמיה דרבא אמר המית אמר ליה ברישא משל לצייד ששולה דגים מן הים משכח זוטרי שקיל משכח רברבי שדי זוטרי ושקיל רברבי (בבא קמא מב.)
אמר לו עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות הרשעה מר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום אמר להם מפני מה אתם בורחים אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם אמרו לא אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה כי הוא חייך ואורך ימך כך אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה אמרו לא היו ימים מועטים וכו'. וכו'. (ברכות סא:)
א"ר יוחנן זו דברי יוחנן בן דהבאי אבל אמרו חכמים אין הלכה כיוחנן בן דהבאי אלא כל מה שאדם רוצה לעשות באשתו עושה משל לברש הבהבא מבית הטבח רצה לאכלו במלח אוכלו צלי אוכלו מבושל אוכלו שלוק אוכלו וכן דג הבא מבית הצייד וכו'. וכו'. ההיא דאתאי לקמיה דרב אמרה לו רבי ערכתני לו שלחן והפכו אמר מאי שנא מן ביניתא

(גדרים כ:)

דף יומי DAF INSIGHTS וממצא דאף

Fish In Talmudic Mythology (אגדתא)

לויטן

אמר רב יהודה אמר רב שנים עשרה שעות הוי היום שלש הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן את כל העולם כולו כיון שרואה שנתחייב העולם כלייה עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים שלישיות יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים רביעיות יושב ומשחק עם לויטן שנאמר לויטן זה יצרת לשחק בו וכו. (עבודה זרה ג:)

תניא ר' יוסי בן דורמסקית אומר לויטן דג טהור הוא שנאמר גאווה אפיקי מגנים תחתיו חרודי חרש אפיקי מגנים אלו קשקשים שבו תחתיו חרודי חרש אלו סנפירין שפורח בהן (חולין סז:)

ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזיא לי ההיא אקרוקתא דהויא כי אקרא דהגרוניא ואקרא דהגרוניא כמה הויא שתין בתי אתא תנינא בלעה אתא פושקנצא ובלעה לתנינא וסליק יתיב באילנא תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא אמר רב פפא בר שמואל אי לא הווי התם לא הימני ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דיתבא ליה אכלא טינא באוסייה ומית ואדחוהו מיא ושדיוהו לגודא וחרוב מיניה שתין מחזי ואכול מיניה שתין מחזי ומלחו מיניה שתין מחזי ומלאו מחד גלגלא דעיניה תלת מאה גרבי משחא וכי הדרן לבתר תריסר ירחי שתא חזינן דהוה קא מנסרי מגרמי מטללתא ויתבי למבנינהו הנך מחזי ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דיתבא ליה חלתא אנביה וקדח אגמא עילייה סבינן יבשתא היא וסלקינן ואפינן ובשלינן אגביה וכד חס גביה אתהפך ואי לא דהוה מקרבא ספינתא הוה טבעינן ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וסגאי ספינתא בין שיצא לשיצא דכוורא תלתא יומא ותלתא לילוואתא איהו בוקיפא ואנן בשיפולא וכי תימא לא מסגי ספינתא טובא כי אתא רב דימי אמר כמיחם קומקומא דמיא מסגי שתין פרסי ושאדי פרשא גירא וקדמה ליה ואמר רב אשי ההוא גילדנא דימא הווי דאית ליה תרי שייצי וכו. וכו. ר' יוחנן משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דאפקיה לרישיה מימא ודמיין עייניה כתרי סיהרי ונפוץ מיא מרתי זימיה כתרי מברי דסורא רב ספרא משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דאפקיה לרישיה מימא והוה ליה קרני וחקיק עליה אנא בריה קלה שבים והוינא תלת מהא פרסי ואזילנא לפומא לדויטן אמר רב אשי ההוא עיזא דימא הוה דבחישא ואית לה קרני רבי יוחנן משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא קרטליתא דהוה קא מקבעי בה אבנים טובות ומרגליות והדרי לה מיני דכוורי דמקרי כרשא נחית בר אמוראי לאתויה ורגש ובעי לשמטיה לאטמיה ושדא זיקא דחלא ונחת נפק בת קלא אמר מאי אית לכו בהדי קרטליתא דדביתיהו דרבי חנינא בן דוסא דעתידה דשדיא תכלתא בה לצדיקי לעלמא דאתי רב יהודה הינדוא משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא אבן טבא דהוה הדיר לה תנינא נחית בר אמוראי לאתויה אתא תנינא קא בעי למבלע לה לספינתא אתא פישקנמא פסקיה לרישיה אתהפכו מיא והוה דמא אתא תנינא חבריה שקליה ותליה ליה וחיה הדר אתא קא בעי בלעא לספינתא הדר אתא ציפרא פסקיה לרישיה שקלוה לההיא אבן טבא שדיוה לספינתא הוה הני ציפרי מליחי בהדן אותביהו עלייהו שקלוה ופרחו להו בהדה וכו. וכו. ת"ר מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע שהיו באין בספינה והיה ר"א ישן ור' יהושע נעור נודעזע ר' יהושע וננער ר"א א"ל מה זה יהושע מפני מה נודעזעת א"ל מאור גדול ראיתי בים אמר לו שמא עיניו של לויטן ראית דכתיב עיניו כעפעפי שחר אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן זימנא חדא הוה קא

דף יומי

INSIGHTS ומסע דאף

אזלין במדברא והואי אטמא דבשרא בהדן פתחנא ונקרינא ואנחנא אעשבי אדמייתין ציבי חלם אטמא ושונן כי הדרן לבתר תריסר ירחי שתא חזינהו להנהו גומרי דהוו קא מלחשי כי אתאי לקמיה דאמימר אמר לי הווא עישבא סמטרי הוה הנהו גומרי דיתמא הוו ויברא אלקים את התנינים הגדולים הכא תרגימו ארזילי דימא ר' יוחנן אמר זה לוייתן נחש בריח ולוייתן נחש עקלתון שנאמר ביום ההוא יפקוד ד' בחרבו הקשה וגו' : אמר רב יהודה אמר רב כל מה שברא הקב"ה בעולמו זכר נקבה בראם אף לוייתן נחש בריח ולוייתן נחש עקלתון זכר ונקבה בראם ואלמלי נזקקין זה לזה מחריבין כל העולם כולו מה עשה הקב"ה סירס את הזכר והרג הנקבה ומלכה לצדיקים לעתיד לבא שנאמר והרג את התנין אשר בים ואף בהמות בהררי אלף זכר ונקבה בראם ואלמלי נזקקין זה לזה מחריבין כל העולם כולו מה עשה הקדוש ברוך הוא סירס הזכר וצינן הנקבה ושמרה לצדיקים לעתיד לבא שנאמר הנה נא כחו במתניו זה זכר ואונו בשרירי בטנו זו נקבה התם נמי ליסרסיה לזכר וליצננה לנקבה דגים פריצי וליעביד איפכא איבעית אימא נקבה מליחא מעלי איבעית אימא כיון דכתיב לוייתן זה יצרת לשחק בו בהדי נקבה לאו אורח ארעא הכא נמי לימלחה לנקבה כוורא מליחא בעלי בשרא מליחא לא מעלי וכו'. וכו'. אמר רב יהודה אמר רב ירדן יוצא ממערת פמייס תניא נמי הכי ירדן יוצא ממערת פמייס ומהלך בימה של סיבכי ובימה של טבריא ומתגלגל ויורד לים הגדול ומתגלגל ויורד עד שמגיע לפיו של לוייתן שנאמר יבטח כי יגיע ירדן אל פיהו מתקיף לה רבא בר עולא האי בבהמות בהררי אלף כתיב אלא אמר רבא בר עולא אימתי בבהמות בהררי אלף בטוחות בזמן שמגיע ירדן בפיו של לוייתן כי אתא רב דימי א"ר יוחנן מאי דכתיב כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלו שבעה ימים וארבעה נהרות שמקיפין את ארץ ישראל ואלו הן שבעה ימים ימה של טבריא וימה של סדום וימה של חילת וימה של חילתא וימה של סיבכי וים אספמייא וים הגדול ואלו הן ארבעה נהרות ירדן וירמוך וקירומיון ופיגה כי אתא רב דימי א"ר יוחנן עתיד גבריאל לעשות קניגיא עם לוייתן שנאמר תמשך לוייתן בחכה ובחבל תשקיע לשנו ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו שנאמר העשו יגש חרבו כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן בשעה שלוייתן רעב מוציא הבל מפיו ומרתיח כל מימות שבמצולה שנאמר ירתיח כסיר מצולה ואלמלא מחניס ראשו לגן עדן אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו שנאמר ים ישים כמרקחה ובשעה שצמא עושה תלמים תלמים בים שנאמר אחריו יאיר נתיב אמר ר' אחא בר יעקב אין תהום חוזר לאיתנו עד שבעים שנה שמאמר יחשב תהום לשיבה ואין שיבה פחותה משבעים אמר רבא בר יוחנן עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לוייתן שנאמר יכרו עליו חברים ואין כרה אלא סעודה שנאמר ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו וישתו ואין חברים אלא תלמידי חכמים שנאמר היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני והשאר מחלקין אותו ועושין בו סחורה בשוקי ירושלים שנאמר יחצוהו בין כנענים ואין כנענים אלא תגרים שנאמר כנען בידו מאזני מרמה לעשק אהב ואי בעית אימי מהכא אשר סחריה שרים כנעניה נכבדי ארץ ואמר רבא בר יוחנן עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לוייתן שנאמר התמלא בשכות עורו זכה עושין לו סוכה לא זכה עושין לו צלצל שנאמר ובצלצל דגים ראשו זכה עושין לו צלצל לא זכה עושין לו ענק שנאמר וענקים לגרגרתך זכה עושין לו ענק לא זכה עושין לו קמיע שנאמר ותקשרנו לנערוותך והשאר פורסו הקדוש ברוך הוא על חומות ירושלים וזיוו מבהיק מסוף העולם ועד סופו שנאמר והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זורחך (בבא בתרא עג:.-עה.)

The fifth story:

And Rabbah Bar Bar Chanah said further: I myself saw a certain frog, and it was the size of the city of Akra of Hagraunya.

The Gemara interrupts the story and asks: And how big is the city of Akra of Hagraunya?

The Gemara answers: Sixty houses.

The story resumes: A sea monster came and swallowed the frog. A female raven came and swallowed the sea-monster. It flew up and sat on the branch of a tree.

The Gemara comments: Come and see how strong that tree was! Rav Papa Bar Shmuel said: Had I not been there myself, I never would have believed it.

The sixth story: And Rabbah Bar Bar Chanah said further: Once we were going in a ship and we saw a certain fish. A small creeping thing settled in its nostril and the fish died. The water expelled the dead fish

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

and threw it onto the shore. Sixty cities were destroyed by it when it landed on them. Sixty cities are from its flesh. Another sixty cities salted its flesh to preserve it. They filled three hundred barrels with oil from one eyeball. And when we returned to the scene after twelve months of the year we saw that they were sawing beams from its bones to make huts and they settled down to rebuild those destroyed cities.

The Seventh story: And Rabbah Bar Bar Chanah said further: Once we were going in a ship and we saw a certain fish. Sand settled on its back and a meadow sprouted on it. We thought that it was an island of dry land and we sent up and dwelled there; and we baked and cooked on it. When its back became hot from the heat of the fire it turned over, and if not for the fact that the ship was nearby we would have drowned.

The eighth story: And Rabbah Bar Bar Chanah said further: Once we were going in a ship, and the ship traveled between one fin and another fin of a fish three days and three nights. The fish was swimming against the wind, and we were traveling with the wind.

The Gemara elaborates on the speed of the ship:

And if you say that the ship did not travel much during that time - I will answer that when Rav Dimi came to Babylonia from Eretz Yisroel, he said concerning the above story, that in the time it takes to heat a cauldron of water - The ship traveled sixty Parsaos. And furthermore, when a cavalryman shot an arrow, the ship outpaced it. And Rav Ashi said concerning the above story: That fish was a species of small fish known as Gildena-of-the-sea which has two fins.

The Sixteenth story: R' Yochanan related the following story: Once we were going in a ship and we saw a certain fish which stuck its head out of the sea and we saw that its eyes were like two moons. Water gushed from its two nostrils like the two rivers of Sura.

The Seventeenth story: Rav Safra related the following story: Once we were going in a ship and we saw a certain fish which stuck its head out of the sea and we saw that it had horns, upon which was engraved the following sentence: "I am only a small creature of the sea and I am three hundred Parsaos long and I am now going to the mouth of the Leviathan." Rav Ashi said concerning the above fish: That fish is the sea-goat which searches for its food and it has horns.

The eighteenth story: R' Yochanan related the following: Once we were going in a ship and we saw a certain chest which had precious stones and pearls set in it. It was surrounded by a type of fish called Karsha. There descended a diver to bring it, but one of the fish sensed him and wanted to dismember his thigh. He threw at it a skin bottle full of vinegar. Because of the smell of the vinegar it swam away, down into the water. A heavenly voice went forth, and said to us: What business do you have with the chest of R' Chanina ben Dosa's wife, for in it Techeiles will be kept for the righteous ones of the World to Come.?

The Nineteenth story: Rav Yehudah the Ethiopian related the following story: Once we were going in a ship and we saw in the water a certain precious stone which was surrounded by a sea-monster. A diver descended from our ship to bring it. The sea-monster came and wanted to swallow the ship. A female raven came and chopped off the sea-monster's head. So much blood gushed into the sea that the water became changed into blood. Another sea-monster came and took the precious stone and hung it on the dead sea-monster and it came alive. It again came and wanted to swallow the ship. The bird came again and chopped off its head. Thereupon, the diver took the precious stone and threw it into the ship. We had with us in the ship some salted birds to eat. The diver put the stone on top of them. They came alive, took the stone and flew off with it.

The Twentieth story: The Rabbi's taught in a Braisa: There is a story about R' Eliezer and R' Yehoshua who were coming in a ship R' Eliezer was sleeping and R' Yehoshua was awake. R' Yehoshua trembled

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

and R' Eliezer woke up. R' Eliezer said to R' Yehoshua: "What is the matter, Yehoshua? Why did you tremble?" He answered him: "I saw in the sea a great light." R' Eliezer said to him: "Perhaps you saw the eyes of the Leviathan, for it is written: Its eyes are like the eyelids of dawn."

The Twenty First Story: Rav Ashi said: Huna Bar Nassan told me the following story. Once we were going in the desert and we had with us shank meat. We cut it open, purged it of forbidden fat and the sciatic nerve, and placed it on herbs ready to roast. While we were fetching wood, the shank regained its original form, and we roasted it whole. When we returned to the scene after twelve months of the year, we saw that those same coals were still glowing. When I came before Ameimar and told him the story, he said to me: That herb was Samtrei; those coals were coals of Rosem wood.

The Gemara discusses the creation of the Leviathan:

And God created the great sea-monsters. Here, in Babylonia, they interpreted the great sea-monster as being Re'imim of the sea. R' Yochanan, in Eretz Yisroel, said: These are the Liviathan, the straight snake, and the Leviathan, the curved snake. As it says: *On that day, God with his hard, great and mighty sword will judge etc. Leviathan the straight snake, and Leviathan the curved snake.* A mnemonic: Every time, the Jordan.

A further discussion of the creation of the Leviathan:

Rav Yehudah said in the name of Rav: Every creature that the Holy One created in His world, He created them both male and female. Also the Leviathan, the straight snake, and the Leviathan, the curved snake, God created male and female. If they would mate together and bear offspring they would destroy the whole world. What did the Holy One, Blessed is He, so, so that they should not beget offspring? He castrated the male as soon as it was created, and He killed the female and salted it to preserve it as food for the righteous in the time to come, as it says: *And He killed the serpent that was in the sea.*

The Gemara discusses the creation of the Behemos: And also the "Behemos of a thousand hills," God created male and female. And if they would mate together, and beget offspring, they would destroy the whole world. What did the Holy One, Blessed is He, do? He castrated the male and He cooled the female, i.e. He made it unemotional. And He preserved it for the righteous in the time to come. As it says concerning the Behemos: *Behold, now, its strength is in its loins*, this refers to the male. *And its power in the navel of its belly*; this refers to the female.

The Gemara asks: There too, in the case of the Leviathan, God could have castrated the male and cooled the female. Why did he kill the female?

The Gemara answers: Fish are unrestrained. Thus, cooling the female Leviathan would be ineffective in preventing its procreation.

The Gemara asks: God could have done the reverse; i.e. He could have killed and salted the male Leviathan and sterilized the female. - ? -

The Gemara gives two alternative answers: If you want, say in answer to the above question: Salted meat of the female species is better. If you want, say an alternative answer, namely, since it is written: *You created this Leviathan to sport with it*, it is not proper to make sport with a female fish.

The Gemara asks further: God could have killed and salted the female Behemos as He did with the Leviathan. What point was there in cooling the Behemos and keeping it alive??

The Gemara answers: Salted fish is good. Salted animal meat is not as good. Etc. etc.

Another statement by the same Amora: And Rav Yehudah said further in the name of Rav: The Jordan River issues from the cave of Pam'yas.

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

The Gemara quotes a Braisah in support of Rav Yehudah's statement: We have also learned in a Braisah: The River Jordan issues from the cave of Pam'yas and it goes through the sea of Sivchi and through the sea of Tiberias and it rolls down to the Great Sea (i.e. the Mediterranean Sea). And it further rolls down until it reaches the Leviathan's mouth, as it says: It is confident that the Jordan will flow into its mouth. The Gemara raises an objection: Rava Bar Ulla objected: Surely that verse is written in reference to the Behemos of a thousand hills and not the Leviathan. - ? -

The Gemara answers: Rather, Rava Bar Ulla said: When is the Behemos of a thousand hills confident that it will stay alive? When the Jordan flows into the mouth of the Leviathan. (A mnemonic: Seas, Gabriel, Hungry) When Rav Dimi came to Babylonia from Eretz Yisroel, he said in the name of R' Yochanan: What is the meaning of that which is written: *For He (God) has founded it (the land of Israel) upon seas and established it upon rivers?* These seas and rivers are the seven seas and four rivers that surround the land of Israel. And these are the seven seas: The Sea of Tiberias; and the Sea of Sodom; and the Sea of Cheilas; and the Sea of Chilsa; and the Sea of Sivchi; and the Aspamyan Sea; and the Great Sea. And these are the four rivers: Jordan; and Yarmuch; and Kooromyon; and Pigah. When Rav Dimi came to Babylonia from Eretz Yisroel he said in the name of R' Yonasan: In the future the angel Gabriel will arrange a hunt against the Leviathan as it says: *Can you draw out the Leviathan with a fishhook or thrust a rope into its tongue?* And if the Holy One, Blessed is He, would not help Gabriel, he would not be able to overcome it, as it says: *Its Maker will draw near His sword to kill it.*

The Gemara discusses the nature of the Leviathan: When Rav Dimi came to Babylonia from Eretz Yisroel, he said in the name of R' Yochanan: At a time when the Leviathan is hungry, it emits breath from its mouth and it thereby makes frothy all the water of the deep, as it says regarding the Leviathan: *It makes frothy the deep like a seething cauldron.* And if not for the fact that it inserts its head into the Garden of Eden, no creatures would be able to withstand its odor; as it says regarding the Leviathan: *It makes the sea a perfume compound.* And at the time when it is thirsty, it makes furrow upon furrow in the sea; as it says: *After it, it makes a path shine.*

The aftereffect: Rav Acha Bar Yaakov said: After the Leviathan has finished drinking, the deep does not return to its original strength until seventy years; as it says regarding the Leviathan: *It makes the deep seem like an old person,* and the term old person means no less than seventy years.

The Gemara discusses the Leviathan in the World To Come:

Rabbah said in the name of R' Yochanan: The Holy One, Blessed is He, will one day make a meal for the righteous from the flesh of the Leviathan; as it says regarding the Leviathan: *Companions will feast upon it.*

The Gemara expounds on the translation of the verse:

Now the word כָּרוּ in the verse stems from the same root as כָּרָה which can only mean a meal, as it says: *And he made for them a great meal (כָּרָה) and they ate and drank.* And the "Companions" mentioned here in the verse can only mean Torah scholars, as it says *Those who dwell in the gardens, companions who are attentive to your voice; let me hear them.* And the remainder of the flesh of the Leviathan will be distributed and will be traded in the markets of Jerusalem, as it says regarding the Leviathan: *They will abortion it among merchants.*

The Gemara expounds on the translation of the verse: And the word כֹּנְעָנִים used in this verse can only mean merchants, as it says: *As regards a merchant (כֹּנְעָן), in his hand is a false scale; he loves to steal.*

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

Or, if you prefer, say that the proof that the word כונן means a merchant is from the following verse: *Its peddlers [of the city of Tyre] are princes, its merchants (כונניה) are the honorable of the earth.*

A further discussion about the World to Come: And Rabbah said further in the name of R' Yochanan: The Holy One, Blessed is He, will one day make a booth for the righteous ones out of the hide of the Leviathan, as it says in Gods speech to Job: *Can you complete booths with its [the Leviathan's] hide [as God will do]?*

The Gemara elaborates on the merit of being able to sit in the booth in the World to Come:

If a person is worthy they will make him a booth out of the Leviathan's hide. If he is not that worthy they will merely make him a shade; as it says in God's speech to Job: *Can you make a fish shade out of its [the Leviathan's] head [as God will do]?* If he is at least this worthy, they will make him a shade; but if he is not that worthy, they will make him a necklace. As it says: *For they are an accessory of grace for your head and necklaces about your neck.* If he is at least that worthy, they will make him a necklace; but if he is not even that worthy, they will make him an amulet; as it says in Gods speech to Job: *Can you bind it [the Leviathan] on your maidens?* And as for the remainder of its hide, God will spread it out on the walls of Jerusalem and its splendor will shine from one end of the world to the other; as it says: *And the nations will go by your light and kings by the brightness of your shining.*

ת"ר חמשה אימות הן וכו. אימת כילבית על לויתן וכו. (שבת עז:)

A Fish Dish : The Original Kosher Bacon Substitute

מוחא דשיבוטא יש בה טעם חזיר (חולין קט:)

The brain of the Shibuta fish has the same taste as the pig.

A Fish Dish : A Variety of Varieties

Here are two types of varieties mentioned in the Gemara regarding fish.

כתיב ויאמר אלי המים האלה יוצאים אל הגלילה הקדמונה זה ים של סמכו וירדו על הערבה זה ים של טבריא וכו. ויחא ימא רבא וימא דמילחא בשביל למתקן ימא דטבריא ימא דסמכו לרבות דגתם דכתיב ביה למינה תהיה דגתם למיני מינים תהיה דגתם תני אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה שהלכתי לציידן והביאו לפני יותר משלש מאות מיני דגים בתמחוי אחד (שקלים יז).

It is written: *And he said to me, "These waters go out to the eastern Galilee."* This refers to the Sea of Samchu.

The verse Continues: *The descend to the Plain;* This refers to the Sea of Tiberias. Etc. etc.

The Gemara returns to its discussion of the stream emanating from the Temple, and asks:

It is well understood why the miraculous spring emanating from the Temple will reach the Great Sea and the Dead Sea so that it may render their waters sweet. But why will the spring extend to the Sea of Tiberias and Samchu which are in any case sweet?

The Gemara answers: The spring will reach these bodies of water to increase their fish. As it is written in that passage in Ezekiel: *to its species will be their fish*, i.e. to a multitude of species will be their fish.

The Gemara shows that nowadays, as well, such a proliferation of various species of fish bay be found in one place: It was taught in a Braisah: Rabban Shimon Ben Gamliel said: I once went to Sidon, and they served me more than three hundred species of fish in a single platter.

רב איקלע לבי רב שפיר אייתו לקמייהו ההוא כוורא תילתא בישולא תילתא מילחא ותילתא טוויא (מועד קטן יא.)

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

Rav visited the house of Rav Shapir. They served them a certain fish, a third of which had been boiled, a third of which had been salted, and a third of which had been broiled.

Whereas in the Gemara in שקלים you find many species of fish in a single platter, in מועד קטן it is a single fish that was prepared in multiple ways. Hence **"A Variety of Varieties."**

Faux Amis (fish related)

(False Friends: words that seem similar but aren't)

קוליים (שבת לט).

Mackerel (רש"י might say it is Tuna)

קולית (נדה כד:)

Thighbone

Spanish

Huachinango: This word has two definitions in Spanish. It can refer to a fish dish, or a spicy red Jalapeno pepper.

נזק

וחמר דאכיל ביניתא משלם נזק שלם (בבא קמא יט:)

A donkey who eats a fish, since we consider הדחק על ידי אכילה and eating that might happen in extenuating circumstances, שמה אכילה this eating is considered an eating, therefore the owner of the donkey is liable to the financial loss of the fish to the fish's owner.

הסגת גבול

מרחיקים מצודת הדג מן הדג כמלא ריצת הדג וכמה אמר רבה בר רב הונא עד פרסה שאני דגים דיהבי סייארא (בבא בתרא כא:)

The Fish Health Effects

אביי אמר כגון דכייבין ליה עיניה דדגים קשין לעינים אי הכי אכיל דגים דהא אמר שמואל נז"ן סמ"ך עי"ן נונא סמא לעינים ההוא סוף אוכלא (נדרים נד:)

דף יומי DAF INSIGHTS ומסע דאף

The Health Effects of Fish

אמר ר' חייא בר אשי אמר רב הרגיל בדגים קטנים אינו בא לידי חולי מעים ולא עוד אלא שדגים קטנים מפרין ומברין ומברין כל גופו של אדם (ברכות מ.)

Rav Chiya Bar Ashi said in the name of Rav: One who is accustomed to eat small fish does not come to be afflicted with intestinal illness. Not only that, but small fish make healthy and fruitful a man's whole body.

כל נפש מישיב נפש אמר רב פפא אפילו גילדני דבי גילי וכו'. וכו'. תנו רבנן דג קטן מליח פעמים שהוא ממית בשבעה בשבעה עשר ובעשרים ושבעה ואמרי לה בעשרים ושלושה ולא אמרן אלא במטוי ולא מטוי אבל מטוי שפיר לית לן בה ודלא מטוי שפיר לא אמרן אלא דלא שיהא בתריה שכרא אבל שיהא בתריה שכרא לית לן בה (ברכות מד:)

The Gemara proceeds with the next part of the Braisah:

All life revitalizes life. Rav Pappa said: This pertains even to the small Gildana fish that are found in the swamp by the reeds. Etc. etc.

The Gemara cites a Braisa regarding the possible harmful effects of small salted fish: The Rabbis taught in a Braisa: Regarding a small salted fish, there are times ewhen it can kill the one that eats it: on the seventh day of its being salted, on the seventeenth day of its being salted, on the seventeenth day, and on the twenty seenth day. And some say: on the twenty-third day.

The Gemara qualifies this statement:

And this was stated only when it is roasted and not roasted, i.e. it is only partially roasted, but when it is thoroughly roasted, there dis no problem. And even when it is not thoroughly roasted, it was stated only when one did not drink beer after it, but if he drank beer after it, there is no problem.

Fish Vows

מן המליח אין אסור אלא מן המליח של דג מליח שאני טועם אסור בכל המלוחים: דג דגים שאני טועם אסור בהן בין גדולים בין קטנים בין מלחים בין תפלים בין חיים בין מבושלים ומותר בטריה טרופה ובציר הנודר מן הצחנה אסור בטריה טרופה ומותר בציר ובמורייס הנודר מטריס טרופה אסור בציר ובמורייס: גמ' תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר דג שאני טועם אסור בגדולים ומותר בקטנים דגה שאני טועם אסור בקטנים ומותר בגדולים דג דגה שאני טועם אסור בין בגדולים בין בקטנים אמר ליה רב פפא לאבבי ממאי דדג שאני טועם גדול הוא דכתיב וימן ד' גד דגול לבלוע את יונה והכתיב ויתפלל יונה אל ד' אלקיו ממעי הדגה הא לא גשיא דלמא פלטיה דג גדול ובלעיה דג קטן אלא והדגה אשר ביאור מתה קטנים מתו גדולים לא מתו אלא דגה משמע דגולים ומשמע קטנים ובגדולים הלך אחר לשון בני אדם: הנודר מן הצחנה כו': אמר ליה רבינא לרב אשי אמר הרי עלי ציחין מאי תיבעי: (נדרים נא:)

There are three נודרים That are מותר בציר ובמורייס

1. הנודר מן הצחנה (נדרים נא:)
2. I want to say according to the העדה קרבן העדה
3. דג דגים שאני טועם (נדרים נא:)

(ירושלמי נדרים כא.) (perhaps) (אילפס בלשון הבבלי)

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

כלאים

There are two prohibitions that are included in the term כלאים with respect to fish (and animals in general). One is the prohibition against interbreeding different species, and the other is the prohibition against having two different species working together on the same task, (e.g. a donkey and an ox pulling the same wagon).

The Gemara says the following about fish with respect to interbreeding different species.

אמר ר' ירמיה אמר ריש לקיש המרביע שני מינים שבים לוקה (בבא קמא נה.).

R' Yirmiyah said in the name of Raish Lakish: One who mates two kinds of creatures of the sea incurs lashes, for the Biblical prohibition of *Kilayim* applies even to aquatic creatures*.

*The punishment of lashes is imposed only for violation of a Biblical prohibition.

Tosafos (citing Yerushalmi, Kilayim 1:6) explain that the Gemara refers here not to fish but to other aquatic creature; it is typically impossible to forcibly mate two different fish. (Artscroll Note 19)

בעי רחבה המנהיג בעיזא ושיבוטא מהו מי אמרינן כיון דעיזא לא נחית לים ושיבוטא לא סליק ליבשה לא כלום עביד או דלמא השתא מיהת קא מנהיג מתקיף לה רבינא אלא מעתה חיבר חטה ושעורה בידו וזרע חטה בארץ ושעורה בחוצה לארץ הכי נמי דמחייב אמרי הכי השתא התם ארץ מקום חיובא חוצה לארץ לא מקום חיובא הכא אידי ואידי מקום חיובא הוא (בבא קמא נה.).

The Gemara cites an inquiry regarding the *Kilayim* prohibition of working with two different species together:

Rachavah inquired: Regarding one who leads his wagon by means of a goat and a Shibuta fish together, that is, he places his wagon on the riverbank and hitches it to a goat walking on the shore and to a fish swimming alongside it in the water, what is the law? Is this a violation of the prohibition of *Kilayim*? Do we say that since the goat cannot descend into the sea, and the Shibuta cannot go up onto dry land, he has not done anything, i.e. he has not done work with them "together", since they are inherently separate? Or, perhaps, we say that now the fact is that he is leading the wagon with the goat and the Shibuta, and this violates the prohibition against doing work with two species together?

The Gemara challenges the suggestion that this pairing could be deemed *Kilayim*:

Ravina objected to this: But accordingly, consider the case where one combined a wheat grain and a barley grain in his hand and planted them on the border of Eretz Yisroel, with the wheat grain just inside the Land and the barley grain just outside the Land, will you entertain the thought that here it is also so, that he is liable for planting *Kilayim*?

The Gemara rejects the challenge:

דף יומי DAF YOMI INSIGHTS

They say: Is this a comparison? How can you compare planting seeds on different sides of the border to working with different kinds of creatures on the shoreline? There, in the case of the seeds, the Land of Israel is the area of *Kilayim* liability, and anything outside of the Land is not part of the area of liability. If one would plant both seeds outside the land, he would certainly not be liable. Since the area outside the Land is completely excluded from the prohibition, the seed that is outside the Land is not considered relevant at all, and with respect to the prohibition it is as if the person planted only the one seed inside the Land. But here in the case of the goat and the Shibuta, both the land and the sea are areas of *Kilayim* liability. If a person would hitch together two different species of fish to pull his boat, he would violate the prohibition of working with *Kilayim* just as when he hitches together two species of animals to pull his wagon. The question is merely whether the prohibition is violated by combining a sea creature with a land animal. This inquiry cannot be dismissed*.

**Rosh* states that since the inquiry was not resolved, we follow the stringent course. (Artscroll Note 28)

Two Extremes Of The Lenient And Stringent Spectrum

The מגן אברהם and the טור:

The Stringent

The most stringent:

Perhaps all the stringent rulings that can be found in the פוסקים concerning fish and meat are based on the כלל of חמירא סכנתא מאיסורא. Here are three stringent rulings that can be found concerning fish and meat, which can be found brought down in ספר חלקת בנימין.

The סימן קט"ז סעיף ב in בנימין brings in the name of the טור that we should be חושש for בליעות and keep separate כלים.

He brings in the name of the ספר קהל יהודה that it is forbidden to have fish and meat on the table at the same time, lest one come to eat them together.

The ש"ך brings multiple proofs that indicate that fish in meat should not be בטל בששים.

The Lenient

On the flip side the מגן אברהם implies that the nature of humans has changed and that nowadays we no longer need to be concerned for the prohibition of meat and fish together in a בדיעבד scenario. This מגן אברהם can be found in סימן קעג.

דף יומי DAF INSIGHTS

Afterword

I want to discuss how the גמרא categorizes different creatures of the sea.

אמר אביי אכל פוטיא לוקה ארבע (פסחים כד.)

פרש"י ד"ה אכל פוטיא . שרץ המים

Although it is a creature of the sea, the פוטיא is called a שרץ המים and not a דג or fish.

ת"ר חלזון זה גופו דומה לים וברייטו דומה לדג ועולה אחד לשבעים שנה ובדמו צובעין תכלת לפיכך דמיו יקרים

(מנחות מד.)

פרש"י ד"ה ועולה . מן הארץ

The Braisah says it (the חלזון) has a body that is similar to a fish and רש"י says it comes up from the land.

ת"ר הצד חלזון והפוצעו אינו חייב אלא אחת (שבת עה.)

תוס' ד"ה הצד חלזון . למאן דמוקי לה בשפצעו חי אתי שפיר הא דנקט הצד חלזון דדרך לפוצעו מיד אחר צידה כל זמן שהוא חי וקמ"ל דאע"פ שפצעו חי לא מיחייב משום נטילת נשמה ואפילו למאן דמוקי לה כשפצעו מת קמ"ל דלא מיחייב בצידה שלו משום נטילת נשמה דאף על גב דאמר' בפרק שמונה שרצים השוליה דג מן הים כיון שיבש בו כו' הכא שמא חלזון דרכו לפרס ולקרוב מיתתו וצ"ע דבירושלמי משמע דצד חלזון לא מיחייב משום צידה:

I want to suggest that תוספות might imply that this חלזון is a creature in the sea, whereas רש"י might imply that it is a creature that lives underground, not necessarily in the sea. Perhaps there is no indication from the גמרא that it lives in the sea. The Braisah just said that its body is similar to a fish, meaning in appearance. This does not imply that it lives in the sea.

The מנחות רש"י has written the following on that גיליון הש"ס:

מכת"י מן הארץ . על הארץ. כצ"ל . קרבן נתנאל פ"ג דביצה סי' ג'

So he changes it to mean that it comes up onto the land, instead of that it comes up from the land. This edit in the גירסא in רש"י would mean that it could be that it lives in the sea. Either way it doesn't say anywhere that it is a דג, it only says that its body appears like a fish, however it is not a fish. So although it may live in the sea, it is not categorized as a fish.

I want to throw in a discussion of the definition of the word דג used by the ראשונים.

The דגים in רש"י refers to הדולפין as דגים. Artscroll translates this as Dolphins. Whereas modern scientific categorization would not include Dolphins in the fish category. However תוספות in בבא חילוק חיות שבים and דגים מחלק between דגים and דגים. This חילוק answers תוספות's question of how could the גמרא say there is a prohibition of interbreeding two fish species, if the ירושלמי seems to say that it is practically impossible to mate two different fish species.

דף יומי

דאס וואס דאס INSIGHTS

Interestingly enough, the Old French word that רש"י brings for this דולפין creature is שריינ"א which seems to be the original latin word for "Mermaid". Here is the modern word for mermaid in the five latin languages:

English	Mermaid
Spanish	sirena
French	sirène
Italian	sirena
Portugese	sereia
Romanian	sirenă

שלום